

Munkastigen Södra

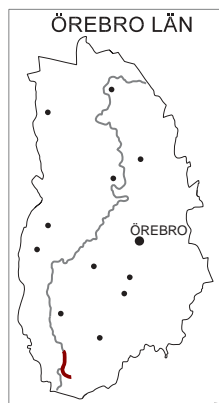
Gråmon-Olshammar 17 km

MUNKASTIGEN

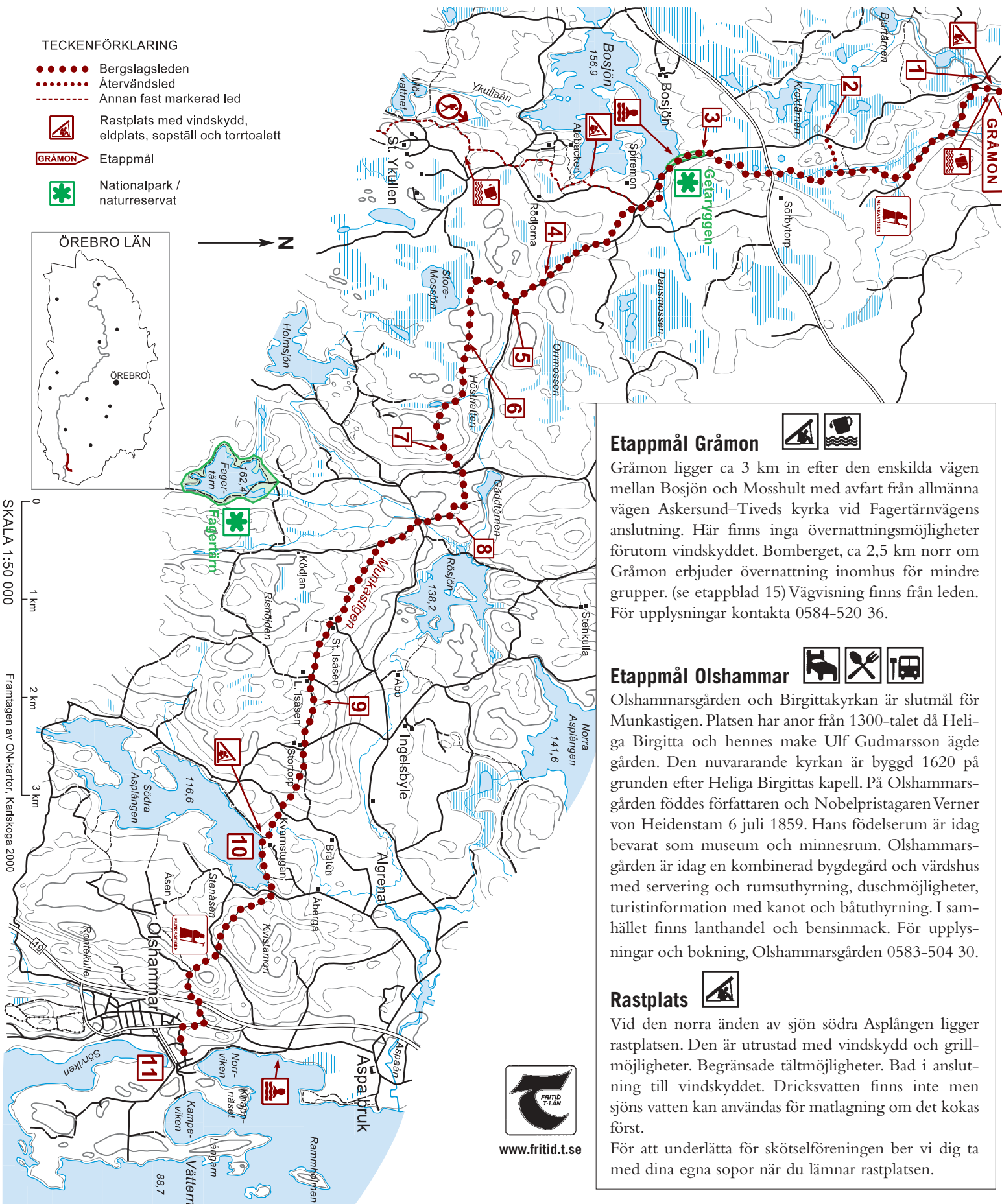
TECKENFÖRKLARING

- Bergslogsleden
- ⋯⋯⋯ Återvändsled
- - - - - Annan fast markerad led
- Rastplats med vindskydd, eldplats, sopställe och torrtoalett
- Etappmål
- Nationalpark / naturreservat

SKALA 1:50 000

Framtagen av ON-kartor, Karlskoga 2000

Etappmål Gråmon

Gråmon ligger ca 3 km in efter den enskilda vägen mellan Bosjön och Mosshult med avfart från allmänna vägen Askersund-Tiveds kyrka vid Fagertärnvägens anslutning. Här finns inga övernattningsmöjligheter förutom vindskyddet. Bomberget, ca 2,5 km norr om Gråmon erbjuder övernattningsmöjligheter för mindre grupper. (se etappblad 15) Vägvisning finns från leden. För upplysningar kontakta 0584-520 36.

Etappmål Olshammar

Olshammarsgården och Birgittakyrkan är slutmål för Munkastigen. Platsen har anor från 1300-talet då Heliga Birgitta och hennes make Ulf Gudmarsson ägde gården. Den nuvarande kyrkan är byggd 1620 på grunden efter Heliga Birgittas kapell. På Olshammarsgården föddes författaren och Nobelpristagaren Verner von Heidenstam 6 juli 1859. Hans födelseår är idag bevarat som museum och minnesrum. Olshammarsgården är idag en kombinerad bygdegård och vårdshus med servering och rumsuthyrning, duschmöjligheter, turistinformation med kanot och båtuthyrning. I samhället finns lanthandel och bensinmack. För upplysningar och bokning, Olshammarsgården 0583-504 30.

Rastplats

Vid den norra änden av sjön södra Asplången ligger rastplatsen. Den är utrustad med vindskydd och grillmöjligheter. Begränsade tältmöjligheter. Bad i anslutning till vindskyddet. Dricksvatten finns inte men sjöns vatten kan användas för matlagning om det kokas först.

För att underlätta för skötsel föreningen ber vi dig ta med dina egna sopor när du lämnar rastplatsen.

www.fritid.t.se

Sevärdheter i anslutning till leden

1. Gråmon

Gråmon var namnet på det torp som tidigare legat här, och som det idag endast finns husgrunder kvar av. Här är det troligt att munkarna haft en raststuga som de övernattat i under sina vandringar, då platsen tidigare även kallades Antonimon. Idag finns inga övernattningsmöjligheter förutom vindskyddet. Gråmon ligger ca 3 km in efter den enskilda vägen mellan Bosjön och Mosshult med avfart från allmänna vägen Askersund-Tiveds kyrka vid Fagertjärnsvägens anslutning.

2. Jättegryta

Ca 2 km söder Gråmon finns en återvändsled till en jättegryta som är stor och mycket vackert utslipad. Jättegrytan upptäcktes när man fällde en gran som rotat sig i grytan.

3. Getaryggen

Vid Bosjön går leden uppe på krönet av en mindre grusås som kallas Getaryggen. Som alla rullstensåsar är den bildad av en isälv vid kanten av inlandsisen. I motsats till lägre liggande åsar är denna avlagrad ovanför havsytan och har därför inte utsatts för vågornas nedbrytande krafter. Den har därför behållit mycket av den vassa rygg och de branta sidor den fick när den bildades. Getaryggen är skyddad som naturreservat sedan 1957.

4. Munkakällan eller Karl Stubbens källa

Källan ligger strax intill vägen och man förmodar att den var flitigt använd förr. Idag är den oansenlig och brukar vara uttorkad under torra somrar.

5. Läppapuss

Efter vägen drygt 50 m öster där stigen går upp mot Mosshult ligger en liten tjärn med det romantiska namnet Läppapuss. På kar-

tor från slutet av 1600-talet hette den Lap-pus varför namnet förmodligen är en förvrängning från finska språket. Öster om tjärnen ligger ett parti med väldiga klippblock som bildar små grottor under blocken.

6. Lilla Vargaklämman

Tätt intill stigen ligger Lilla Vargaklämman en mindre grottgång som lär ha sträckt sig ett 30-tal meter in i berget innan ett ras gjorde den oframkomlig.

7. Torremon

Vacker utsikt mot sydost. Nedanför höjden vid vägen till Aspa finns en riktningsspil som visar till en grotta kallad "Johannes kammare". Då koleran härjade i Tiveden 1834, tog en man vid namn Johannes sin tillflykt till denna grotta. Ytterligare 2 km söder utefter vägen ligger Fagertjärn den röda näckrosens urhem.

8. Ekemobygget (Åsen)

Idag finns endast rester kvar av detta gamla typiska tivedstorp.

9. St. och Lilla Isåsen / Stortorp

Här är gammal bygd med stora och välsköta gårdar. De ligger högt och har en storslagen utsikt över närmast liggande delen av Tiveden.

10. Södra Asplången

Stigen går här utefter sjön på en gammal järnvägsbank. Järnvägen som var smalspårig byggdes i mitten av 1920-talet och användes för virkestransport till Aspa. Den utgick från vägen Askersund-Tived, där gränsen Västergötland-Närke korsar denna. Numer är delar av järnvägsbanken ombyggd till bilväg.

11. Olshammar

Olshammar med Birgittakyrkan och Olshammarsgården är Munkastigens södra

slutmål. Denna plats har anor från 1300-talet då lagmannen över Närke Ulv Gudmarsson med maka Birgitta, tidvis bodde här. Livsmedelsbutik finns i Olshammar.

Den heliga Birgitta

Birgitta blev genom sin fromhet en av vårt lands märkligaste kvinnogestalter och helgonförklarades efter sin död. Traditionen berättar att de båda makarna här även skulle ha uppfört ett kapell samt ett härbärke för vägfärande. Många sägner finns bevarade om den heliga Birgitta från denna tid. Där hon tappade sitt ridspö växte det upp en lind och till Alvastra red hon rakt överVätterns vågor.

Birgitta skänkte senare Olshammars gård till Vadstena kloster vilken förvaltade den till 1527 då klostrens ägodelar drogs in till kronan. Den nuvarande kyrkan har fått sitt namn efter Birgitta liksom det hus som står SO om kyrkan. Framför detta ligger ännu den sten som hon enligt sägnen betjänade sig av då hon steg till häst. Kyrkan som senare efterträdde det gamla kapellet uppfördes på 1600-talet av dåvarande ägaren till Olshammar. Sitt nuvarande utseende fick kyrkan genom en ombyggnad och restaurering under 1700-talet.

Verner von Heidenstam

En annan framstående person som varit knuten till Olshammar är Verner von Heidenstam. Skalden föddes här 1859. Här tillbringade han sin barn- och ungdomstid och minnena från denna period av hans liv har givit upphov till flera av hans senare verk. Bakom herrgården finns en berså av lindar som planterades av skaldens morfar.

Olshammarsgården är idag ett kulturcentrum i bygden. Den gamla herrgården förvaltas numera av en stiftelse. Efter en restaurering av byggnaden har rummet där skalden föddes inretts till ett Heidenstammuseum. Byggnaden innehåller dessutom bibliotek, samlingsal, kaffeservering året runt och övernattingsrum som uthyres i stiftelsen Olshammarsgårdens regi, telefon 0583-504 30 eller 500 77.

Vill Du veta mera?

Om Du vill lära Dig mera om natur och kultur i de trakter som denna etapp av Bergslagsleden passerar kan Du fråga efter nedanstående skrifter på kommunens bibliotek.

- B Löwnstöm: Från klostermessa till tavernans fröjder, 1977
- Hans Lidman: Gudanatt, 1972, Munkakliv, 1974
- Alf Pettersson: Ramundeboda socken, 1980
- Carl A Lindstén: Sevärt i Tiveden, 1990
- Flera av Verner von Heidenstams skrifter
- Folke Dahlberg: Tiveden

Bussförbindelser

Ramundeboda trafikeras vissa tider, vardagar, med buss sträckan Laxå-Finnerödja.

Goda tåg-förbindelser till/från Laxå. Olshammar har förbindelser med buss vardagar till Askersund eller Karlsborg. Upplysningar om busstider telefon 020-22 40 00 och om järnvägsförbindelser tele-fon 020-75 75 75. Gråmon kan ej nås med kollektiv transport.

Information

För att få ytterligare upplysningar om leden eller för att lämna synpunkter på den kontakta: **Stiftelsen för fritidsområden i Örebro län**, 019-17 44 95, www.fritid.t.se, **Länsstyrelsens miljöenhet**, 019- 19 30 00, www.t.lst.se, **Destination Örebro**, 019-21 21 21, 21 10 00, www.orebro.se/turism, **Turistbyrån i Askersund**, 0583-810 88, **Kul-**

tur- och fritidsförvaltningen i Askersund, 0583-810 86, www.askersund.se, **Sockenstugan i Laxå**, 0584-600 35, **Laxå turistbyrå**, 0584-109 20, www.laxa.se.

Ledmarkering

Markeringar i terrängen är dels orange band på träd och stolpar, dels riktningsspil med Munkastigens symbol vid vägskäl och stigförgreningar. Riktningsspil med Bergslagsledens symbol finns också uppsatta där de båda lederna har gemensam sträckning.

Hemsida

Ytterligare upplysningar och aktuella tips finns på Fritid T-läns hemsida. www.fritid.t.se, där också kartor finns att tillgå.